

Carta abans de la matinada.

28-XI-2022

written by Josep M. Boixareu Vilaplana | 2 de desembre de 2022
Amigues, amics,

Llerona és la capital de la mongeta del ganxet, que també es cultiva en altres indrets del Vallès Oriental i del Maresme. Si arribes al Pla de Llerona, venint per la carretera de l'Ametlla, el mes d'agost veuràs dues coses: els rostolls llaurats i pagesos i pageses ensorrant unes llavors blanques, petites i en forma de ronyó, que es quedaran allí enterrades fins que en comencin a sortir uns brots que, quan faran més d'un pam, hi seran clavades canyes de la mateixa terra per les que uns filets amb fulles verdes s'hi aniran enfilant fins que arribin al capdamunt. Llavors lluiran un verd ufanós. Pels inicis de la tardor el verd anirà deixant el seu color perquè unes beines es vagin inflant marcant uns perfils arrodonits que guarden gelosament al seu interior un valuós tresor. De les canyes ja només en penjaran tiges i fulles seques, però les beines lluiran llurs perfils com unes belles embarassades.

Arribarà el gran mes, el novembre, el sol s'adormirà cada vegada més d'hora i les belles beines gaudiran dels rajos blancs, grocs, taronges i rogencs del capvespre. Si, com enguany, la pluja els ha fet el salt i ha trigat a fer fred el part s'endarrerirà uns dies, potser unes setmanes. Però abans que arribin les gelades les mans d'aquelles pageses i pagesos que a l'agost van enterrar les llavors, ara arrencaran les plantes seques amb canya i tot procurant que no se'n perdi cap beina. Arribarà el moment del part i d'aquelles beines embarassades en sortiran uns "ronyonets" blancs que són l'or blanc del Vallès Oriental, la mongeta del ganxet tan valorada pels més exigents gurmets. Té un sabor exquisit, la pell no es nota i acompanyada de cansalada fregida i una bona botifarra de la Garriga fa les delícies dels més sibarites. Ai! Sembla

com si la boca em fes salivera.

Les mongetes abans de ser
destriades | Josep M.
Boixareu

Enguany, per les causes meteorològiques abans apuntades, el proppassat 27 de novembre només s'havia collit la quarta part del que serà el total. En aquesta data, diumenge, s'ha celebrat l'onzena edició de la Festa de la Mongeta del Ganxet entorn de les antigues escoles del Pla de Llerona. L'afluència de públic ha estat extraordinària, cada any es batien rècords i aquest, per encabir els cotxes arribats de prop i de lluny, endemés dels llocs de sempre, s'han hagut d'habilitar uns terrenys de l'altra banda del camí de Can Toni perquè hi poguessin aparcar. Personalment, el que més m'agrada de la Festa és la batuda i operacions posteriors que es fan a l'era de les antigues escoles, actualment seu del Consell del Poble de Llerona. La meva dona m'hi ha deixat al costat, mentre ella anava a aparcar al nou espai esmentat, jo i bastó hem pogut aprofitar l'estret passadís que deixaven els Xics de Granollers quan ja se n'anaven; encara havia vist el darrer enxaneta començant a descarregar una torre. Havia arribat a l'era i trobat una cadira buida allà mateix, a primera fila. D'això se'n diu sort.

Així que, em vaig asseure mentre els nostres pagesos anaven arrossegant cap a l'era els feixos de mongeteres seques

enganxades encara a les seves canyes. Eren en Joan Rof, Josep Rof, Josep Prat i Josep Girbau, coneguts meus des de ben joves, ells i jo. Van estirar les canyes per desprendre-les de les mongeteres que deixaren en dues piles, una per a cada dos batadors que amb les respectives forques van anar batent les piles. Van batre fort fins que les van veure esgotades, però dessor hi quedaven beines esbudellades i unes cosetes blanques que no eren més que aquells diminuts tresors que feia poc més de tres mesos havien estat encarregats a les riques terres del Pla. Els quatre pagesos ho van recollir tot amb els garbells i ho van ficar en una màquina ventadora que en va destriar el gra de la palla. Per la boca de sota la màquina n'anaven sortint les mongetes encara empolsegades. Ara venia una de les operacions més esperades per la seva espectacularitat.

Els quatre pagesos a la
ventadora | Josep M.
Boixareu

Els convidats d'honor de l'any, que havien romàs tota l'estona davant dels gegants amb les autoritats locals, van començar a sortir a l'era esguardant la màquina de ventar però, sobretot, per poder veure de prop la garbellada. Eren: Leslie, cantant del grup Sírex, l'actor Joan Pera i la cuinera i escriptora Ada Parellada, aquesta darrera una convidada habitual de la festa i que participaria en més actes amb les seves habilitats

més pròpies. Els garbelladors amb els respectius garbells nodrits amb les mongetes empolsegades van començar a garbellar llençant enlaire aquella matèria blanca que, al contrallum d'un matí assolellat, feien unes formes que recordaven, a escala, els vols de munions d'estornells que a la tardor ens regalen amb els seus dibuixos mòbils al cel. Els nostres garbelladors eren també uns artistes. Tothom badava i anava d'un racó a l'altre fent fotografies. Els professionals amb les seves càmeres robustes i els badocs amb els nostres mòbils. Tot es movia a l'era. L'etapa final d'aquella espectacular presentació corresponia a les triadores que rebien damunt d'una taula el que quedava al garbell per separar-ne les mongetes macades o alguna pedreta que s'hi havia colat. Quedava el més pur de l'or blanc que enguany ho era més a causa de la manca de pluges.

Joan Pera amb un garbell
perseguit per l'alcalde de
les Franqueses | Josep M.
Boixareu

Van seguir sardanes i el ball de l'Espolsada, típic de Corró d'Avall. Jo me n'havia d'anar, però no sense passar per la carpa on hi havia unes quantes taules on els pagesos oferien la mongeta del ganxet a granel o en unes bosses ben guarnides i també altres productes de proximitat. Eren de tres quarts de quilo i enguany anaven a nou euros el quilo. Ens en vam quedar una bossa d'un amic (tots ho eren) i cap a casa. Un dia d'aquests tastarem aquesta delícia. A la tarda no hi vaig

anar; havia de fer la migdiada, però sé que hi va haver, per part dels tres convidats d'honor, un *show cooking*. Fins al Pla de Llerona han arribat aquestes expressions foranes que qualsevol dia entraran a figurar al diccionari de la nostra llengua. La terra no canviarà i els pagesos i pageses continuaran essent els que ens proveiran l'aliment de cada dia. Tant de bo així sigui per molts anys.

Vostre,

Josep M. Boixareu Vilaplana